

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Октябрьская основная общеобразовательная школа
Кувандыкского городского округа
Оренбургской области»

Рассмотрено на МО 1 Протокол № 1 от «27» августа 2020 г	Согласовано на педсовете Протокол № 27 «27» 08 2020 г.	Утверждена приказом директора школы № 37 от «27» 08 2020 г
--	--	---

Рабочая программа учебного предмета
«Родной(башкирский) язык»

1-4 классы, базовый уровень

Учитель: Биккулова Р.Б.

**1. Укыу предметын, курсын өйрәнеүзән планлаштырылган һөзөмтәләре
Планируемые результаты освоения учебного предмета, курса**

1 класта шәхсэн, метапредмет һәм предмет һөзөмтәләре

Беренсе класта «Туған тел» предметының *шахсан һөзөмталәре* булып түбәндәгеләр тора:

- тел кешеләрҙең аралашыу сараһы икәнде аңлау, үзләштерәү;
- башкорт телен милли мәзәниәттең бер күренеше тип кабул итеү;
- аралышыуға рус теленән алған башкорт телендә тәржемә итеп куллана белеү;
- башкорт теленә БР-да дәүләт теле булыуын аңлау һәм төшөнөү;
- башкорт теленән алынған белем һәм күнекмәләрҙе мәктәптә һәм көндәлек тормошта кулланыу;
- аралышыуға рус теленән алған башкорт телендә тәржемә итеп куллана белеү;
- башкорт телен башкорт халкының мәзәни һәм рухи байлығын өйрәнеү сараһы буларак кулланыуға аңлау;
- үз телмәренә иғтибарлы булып үз-үҙен баһалау һәләтлелеге үстәрәү.

Метапредмет һөзөмталәр булып универсаль эш төрҙәрен формалаштырыу тора.

Регулятив УЭТ:

- укытыусы ярҙамында дәрестә эш максатын билдәләү;
- дәрестә эштең эзмә-эзлекләгән билдәләү;
- укытыусы тәкдим иткән план буйынса эшләргә өйрәнеү.

Танып белеү УЭТ:

- китап менән эшләй белеү (шартлы тамғаларҙы айырыу)
- укытыусы һәм укыусыларҙың берҙәм эшенә баһа биреү.

Коммуникатив УЭТ:

- башкаларҙың телмәрен тыңлау һәм аңлау;
- укытыусы менән берлектә класташтар менән үҙеңдә нисек тотоу һәм аралашыу кағизәләре тураһында һөйләшеү һәм уларҙы үтәү;
 - икәүләп, төркөмдә эшләргә өйрәнеү; төрлө ролдәр башкарыу (лидер, башкарыусы)
 - яңғыраған телмәрҙе (ололарҙың һәм тиндәштәреңдең әйтеүе) адекват кабул итеү;
 - һүзәрҙе, ижектерҙе, өндәрҙе һәм һөйләмдә төзөү, әйтеү буйынса белем һәм күнекмәләр;
 - бирелгән тема буйынса диалог төзөй белеү; һорауларға кыска һәм тулы яуап биреү, диалогты башлай һәм тамамлай белеү;
 - таныш орфографик кағизәләрҙе кулланып, укытыусы ярҙамында һәм үз аллы өйрәнеүҙә контроль характерҙа язма эштәрҙе башкара белеү;
 - үз аллы эшен тикшерә һәм башкорт теленән предмет-ара (башка предмет дәрестәрендә) үз белемдә анализлай белеү;
 - төп предметтан предмет-ара аңлатмаларҙы үзләштерәү;
 - мәктәптә һәм мәктәптән тыш кызыкһыныуҙарынан сығып, башкорт телендә аралышыу.

Курсты өйрәнеүҙең *предмет һөзөмталәре* булып түбәндәгеләр тора:

- башкорт теленә бөтә өн-хәрәфтәрҙең белеү;
- һүзгә һәм өндәргә ниндәй өндәргән тороуын әйтеү (һузынҡылар – йомшак, каты; тартынҡылар – яңғырау, һаңғырау,); «өн» һәм «хәрәф» төшөнсәләрен бутамау; һүзгә ижектергә бүлеү, баһым куйыу;
- һүзгә өн анализы яһау, тартынҡы өндәрҙе, каты һузынҡыларҙы йомшактарынан айырыу, өндәрҙе дәрәжә әйтеү, һүзгә төзөү;

- һүззә өн һәм хәрәфтәр һанын билдәләү;
- һүз башында, исем-фамилияла зур хәрәф языу;
- басма өлгөнән күсерәү һәм һүззәрзе язганда хәрәфтәр бәйләнешен дәрәс кулланыу;
- Ни эшләй? Ни эшләне? һораузырын куллана белеү. Ниндәй? Кайза? Нисә? һораузырын аңлау һәм яуап бирәү;
- Минең, һинең, уның, һезең, уларзың алмаштарынын мәғәнәләре буйынса айырыу һәм телмәрзә кулланыу
- башкорт эзәби теле нормалары (орфоэпик, лексик, грамматик) һәм телмәр этикеты кағизәләре тураһында башланғыс төшөнсә алыу;
- орфографик кағизәләрге һәм тыныш билдәләрен (өйрәнелгән күләмдә) куйыу кағизәләрен белеү;
- өн, хәрәф, һүз өлөшө, телмәр киҫәге, һөйләм киҫәге, ябай һөйләм кеүек тел берәмектәрен таба, сағыштыра, классификациялай (бүлә), кылыкһырлай (характеристика бирә) алыу оҫталығы;
- үзендең ғәмәлдәрендә контролдә тотуу, әйткәнде һәм язғанды тикшерә белеү һәләтлеге.

2 класта шәхсэн, метапредмет һәм предмет һөзөмтәләре

Икенсе класта ***шәхсэн һөзөмтәләр*** булып түбәндәгеләр тора:

- башкорт телен милли мәзәниәттең бер күренеше тип кабул итеү;
- башкорт теленең БР-да дәүләт теле булыуын аңлау һәм төшөнөү;
- башкорт теленән алынған белем һәм күнекмәләрге мәктәптә һәм көндәлек тормошта кулланыу;
- аралышыуза рус теленән алған башкорт телендә тәржемә итеп куллана белеү;
- башкорт телен башкорт халкының мәзәни һәм рухи байлығын өйрәнәү сараһы буларак кулланыузы аңлау;
- төрлө социаль ситуацияларза оло кешеләр һәм үз тиндәштәрен менән хезмәттәшлек күнекмәләрен үстәрәү.

Метапредмет һөзөмтәләр булып универсаль эш төрзәрен формалаштырыу тора.

- яңғыраған телмәрзе (ололарзың һәм тиндәштәрендең әйтеүе) адекват кабул итеү;
- һораузарға кыска һәм тулы яуап бирәү;
- таныш орфографик кағизәләрге кулланып, укытыусы ярзамында һәм үз аллы өйрәнәүзә контроль характерза язма эштәрге башкара белеү;
- үз аллы эшен тикшерә һәм башкорт теленән предмет-ара (башка предмет дәрестәрендә) үз белемендә анализлай белеү;
- төп предметтан предмет-ара аңлатмаларзы үзләштерәү;
- мәктәптә һәм мәктәптән тыш кызыкһыныузырынан сығып, башкорт телендә аралышыу.

Регулятив УЭТ:

- укытыусы ярзамында дәрестә эш максатын билдәләү;
- дәрестә эштең эзмә-эзлекләгелен билдәләү;
- үз фекерендә белдерә белеү;
- укытыусы тәкдим иткән план буйынса эшләргә өйрәнәү.

Танып белеү УЭТ:

- китап менән эшләй белеү (шартлы тамғаларзы айырыу)

- укытыусы һәм укыусыларзың берзәм эшенә баһа биреү.

Коммуникатив УЭТ:

- фекеренде телдән һәм язма рәүештә белдереү;
- башкаларзың телмәрен тыңлау һәм аңлау;
- укытыусы менән берлектә класташтар менән үзенде нисек тотоу һәм аралашыу кағизәләре тураһында һөйләшеү һәм уларзы үтәү;
- икәүләп, төркөмдә эшләргә өйрәнеү; төрлө ролдәр башкарыу (лидер, башкарыусы).

Курсты өйрәнеүҙең *предмет һөҙөмтәләре* булып түбәндәгеләр тора:

- башкорт әзәби теле нормалары (орфоэпик, лексик, грамматик) һәм телмәр этикеты кағизәләре тураһында башланғыс төшөнсә алыу;
- орфографик кағизәләрге һәм тыныш билдәләрен (өйрәнелгән күләмдә) куйыу кағизәләрен беләү;
- өн, хәрәф, һүз өлөшө, телмәр киҫәге, һөйләм киҫәге, ябай һөйләм кеүек тел берәмектәрен таба, сағыштыра, классификациялай (бүлө), кылыкһырлай (характеристика бирә) алыу оҫталығы;
- үзендең ғәмәлдәрендә контролдә тотоу, әйткәнде һәм язғанды тикшерә беләү һәләтлеге.
- өндәрге дәрәҫ әйтеү, һүззе ижектәргә бүлөү, баһым куйыу, баһымлы һәм баһымһыз һүззәрге айырыу;
- һүззәрге юлдан юлға күсерәү өсөн өлөштәргә бүлөү;
- һүзгә өн-хәрәф анализы яһау;
- һүззәрге, һөйләмдәрге, тексты дәрәҫ күсерәү, язылғанды тикшерәү, өлгө менән сағыштырыу;
- исем-фамилияларза, хайуан кушаматтарза, географик атамаларза зур хәрәфте хатаһыз языу;
- башкорт теленән рус теленә тәржемә итеү.

Хәрәфтәрге дәрәҫ тоташтырып языу:

- бәләкәй текст күсерәү;
- әзерлектән һуң өйрәтеү характерындағы диктант языу (изложение, инша (2-4 һөйләм күләмендә));
- һүззәргең предметты, билдәне, эш-хәрәкәттә белдерәүен үзләштерәү;
- предметты белдерәүсә һүззәргең яңғызлык, уртаклык, берлек, күплек мәғәнәләрен аңлау, кулланыу;
- предмет исемдәренең вақыт, урын, әйәлек мәғәнәләрен төшөнөү.

3 класта шәхсэн, метапредмет һәм предмет һөҙөмтәләре

Өсөнсө класта *шәхсэн һөҙөмтәләр* булып түбәндәгеләр тора:

- башкорт теленәң БР-да дәүләт теле булығын аңлау һәм төшөнөү;
- башкорт теленән алынған беләм һәм күнекмәләрге мәктәптә һәм көндәлек тормошта кулланыу;
- аралышыуза рус теленән алған башкорт телендә тәржемә итеп куллана беләү;
- башкорт телен башкорт халкының мәзәни һәм рухи байлығын өйрәнеү сараһы буларак кулланыузы аңлау;
- төрлө социаль ситуацияларза оло кешеләр һәм үз тиндәштәрең менән хезмәттәшлек күнекмәләрен үстәрәү.
- эмоционаллек; үз кисерештәрендә билдәләү;
- эмпатия – башка кешеләргең кисерештәрен аңлау һәм билдәләү;
- матурлык тойғоһо – телмәргең матурлығын тойомлау. Үз телмәрендә камиллаштырыуға ынтылыу;
- Ватанға, уның теленә, мәзәниәтенә һөйөү һәм ихтирам;

- телде өйрәнеүгә кызыкхыныу;
- әйтелгән һәм язылған һүз өсөн яуаплылык тойоу.

Метапредмет һөзөмталәр булып универсаль эш төрзәрен формалаштырыу тора.

- яңгыраған телмәрзе (ололарзың һәм тиндәштәрендең әйтеүе) адекват кабул итеү;

- һүззәрзе, ижектәрзе, өндәрзе һәм һөйләмде төзөү, әйтеү буйынса белем һәм күнекмәләр;
- кыска һәм тулы яуап биреү, диалогты башлай һәм тамамлай белеү;
- эзерләнәп һәм эзерләнмәй етез, аңлап һәм тасуири укыу, тексти кыска һәм һайлап һөйләй белеү;
- таныш орфографик кағизәләрзе кулланып, укытыусы ярзамында һәм үз аллы өйрәнеүзә контроль характерза язма эштәрзе башкара белеү;
- үз аллы эшен тикшерә һәм башкорт теленән предмет-ара (башка предмет дәрестәрендә) үз белеменде анализлай белеү;
- төп предметтан предмет-ара аңлатмаларзы үзләштереү;
- мәктәптә һәм мәктәптән тыш кызыкхыныузарынан сығып, башкорт телендә аралышыу.

Регулятив УЭТ:

- дәрестен темаһын һәм максатын үз аллы билдәләү;
- укыу проблемаһын сисеү планын укытыусы менән берлектә төзөү;
- план буйынса эшләү, үз хәрәкәтендә төзөтөп барыу;
- укытыусы менән диалогта баһалау критерийзарын билдәләү һәм ошо критерийзарға ярашлы үз эшендең һәм башкаларзың уңышлылығын билдәләү.

Танып белеү УЭТ:

- мәғлүмәтте бер формаһынан икенсәһенә эшкәртеү (план, таблица, схема төзөү);
- һүзлектәр, белешмәләр менән кулланыу;
- анализ яһау;
- фекерләү.

Коммуникатив УЭТ:

- төрлө коммуникатив мәсьәләләрзе сисеү өсөн телмәр сараларын кулланыу ; телмәрзең монологик һәм диалогик формаларын белеү;
- үз фекерендә әйтеү һәм иҫбат итеү;
- башкаларзы ишетеү һәм тыңлау, уларзың фекерен кабул итеү;
- уртак бер фекергә килә белеү.

Курсты өйрәнеүзең **предмет һөзөмталәре** булып 3 класта түбәндәгеләр тора:

- башкорт әзәби теле нормалары (орфоэпик, лексик, грамматик) һәм телмәр этикеты кағизәләре тураһында башланғыс төшөнсә алыу;
- орфографик кағизәләрзе һәм тыныш билдәләрен (өйрәнелгән күләмдә) куйыу кағизәләрен белеү;
- өн, хәрәф, һүз өлөшө, телмәр киҫәге, һөйләм киҫәге, ябай һөйләм кеүек тел берәмектәрен таба, сағыштыра, классификациялай (бүлә), кылыкхырлай (характеристика бирә) алыу оҫталығы;
- үзеңдең гәмәлдәрендә контролдә тотоу, әйткәнде һәм язғанды тикшерә белеү һәләтлеге;

Зур булмаған һөйләмдәрзе күсереү һәм яттан языу:

- һораузарға яуап языу;
- 3-6 һөйләмдең йөкмәткеһен языу;
- бер телдән икенсәһенә тәржемә итеү;
- өйрәтеү характерындағы бәләкәй күләмле инша һәм изложение языу;

- һөйләмдә баш һәм эйәрсән киҫәктәрзе айырыу, тура һәм күсмә мазәнәле, яһалма һүзәрзе аңлау, исем һүз төркөмөн, уның берлек һәм күплектә, килеш менән үзгәрәүен күзәтәү. Кылым һүз төркөмөн, уның зат, һан, заман ялғаулары менән танышыу. Сифат һүз төркөмө һәм уның дәрәжәләрен өйрәнәү. Зат һәм эйәлек алмаштарын үзләштерәү.

4 класта шәхсән, метапредмет һәм предмет һөзөмтләре

4 класта ***шәхсән һөзөмтләре*** булып түбәндәгеләр тора:

- башкорт теленән алынған белем һәм күнекмәләрзе мәктәптә һәм көндәлек тормошта кулланыу;
- аралышыуза рус теленән алған башкорт телендә тәржемә итеп куллана белеү;
- башкорт телен башкорт халкының мазәни һәм рухи байлығын өйрәнәү сараһы буларак кулланыузы аңлау;
- төрлө социаль ситуацияларза оло кешеләр һәм үз тиндәштәрән менән хезмәттәшлек күнекмәләрен үстәрәү.
- үз кисерештәрән билдәләү;
- эмпатия – башка кешеләрзән кисерештәрән аңлау һәм билдәләү;
- матурлык тойғоһо – телмәрзән матурлығын тойомлау. Үз телмәрән камиллаштыруға ынтылыу;
- Ватанға, уның теленә, мазәниәтенә һөйөү һәм ихтирам;
- телдә өйрәнәүгә кызыкһыныу;
- әйтәлгән һәм язылған һүз өсөн яуаплылык тойоу.

Метапредмет һөзөмтләре булып универсаль эш төрзәрән формалаштыру тора.

- яңғыраған телмәрзе (ололарзың һәм тиндәштәрән әйтәү) адекват кабул итәү;
- таныш орфографик кағизәләрзе кулланып, укытыусы ярзамында һәм үз аллы өйрәнәүзә контроль характерза язма эштәрзе башкара белеү;
- үз аллы эшен тикшерә һәм башкорт теленән предмет-ара (башка предмет дәрестәрән) үз белемән анализлай белеү;
- төп предметтан предмет-ара аңлатмаларзы үзләштерәү;
- мәктәптә һәм мәктәптән тыш кызыкһыныуларынан сығып, башкорт телендә аралышыу.

Регулятив УЭТ:

- дәрестән темаһын һәм максатын үз аллы билдәләү;
- укыу проблемаһын кисеү планын укытыусы менән берлектә төзәү;
- план буйынса эшләү, үз хәрәкәтән төзәтеп барыу;
- укытыусы менән диалогта баһалау критерийларын билдәләү һәм ошо критерийларға ярашлы үз эшендән һәм башкаларзың уңышлылығын билдәләү.

Танып белеү УЭТ:

- мәғлүмәти текстарзың бөтә төрзәрән дә укыу;
- мәғлүмәтте бер формаһынан икенсәненә эшкәртәү (план, таблица, схема төзәү);
- һүзлектәр, белешмәләр менән кулланыу;
- анализ яһау;
- фекерләү.

Коммуникатив УЭТ:

- телмәр ситуацияһына карап фекерән телдән һәм язма рәштә белдерәү (һөйләм һәм бәләкәй текст кимәлендә);
- үз фекерән әйтәү һәм иҫбат итәү;

- башкаларзы ишетеү һәм тыңлау, уларзың фекерен кабул итеү;
 - уртақ бер фекергә килә белеү.
- 4 класта **предмет һөзөмталәре** булып түбәндәгеләр тора:
- башкорт әзәби теле нормалары (орфоэпик, лексик, грамматик) һәм телмәр этикеты кағизәләре тураһында башланғыс төшөнсә алыу;
 - орфографик кағизәләрге һәм тыныш билдәләрен (өйрәнелгән күләмдә) куйыу кағизәләрен белеү;
 - өн, хәрәф, һүз өлөшө, телмәр киҫәге, һөйләм киҫәге, ябай һөйләм кеүек тел берәмектәрен таба, сағыштыра, классификациялай (бүлә), кылыкһырлай (характеристика бирә) алыу оҫталығы;
 - үзендең ғәмәлдәрендә контролдә тотоу, әйткәнде һәм язғанды тикшерә белеү һәләтлеге;
 - тел нормаларына ярашлы телмәр өндәрен әйтеү;
- Хәрәфтәрге дәрәс һәм матур языу, дәрәс тоташтырыу:
- ижади диктанттар, өйрәтеү изложениелары һәм иншалар языу;
 - иптәшең язғанын һәм үз язмаларыңды тикшерәү, камиллаштыра белеү күнекмәләре;

2. Укыу предметы, курстың йөкмәткеһе

Содержание учебного предмета, курса

Тыңлау. Телдән аралышыузың максатына һәм ситуацияһына төшөнөү. Яңғырап торған телмәрҙе адекват кабул итеү.

Һөйләү. Коммуникатив бурысты эффектив хәл итеү өсөн, аралашыузың максаттарына һәм шарттарына ярашлы тел сараларын һайлау. Телмәрҙең диалог функцияһына ғәмәлдә әйә булыу.

Һүззәрҙе, һүзбәйләнештәрҙе, һөйләмдәрҙе аңлап укыу.

Һүззе тоташ укыуға күскән осорҙа орфоэпик укыу менән танышыу. Орфографик укыу (шыбырзап ижекләп әйтеү) - әйтеп яздырғанда һәм күсереп язғанда үзконтроль сараһы.

Языу. Грамотаға өйрәтеү системаһында хәрәф, хәрәфтәр бәйләнешен, ижектәрҙе, һүззәрҙе, һөйләмдәрҙе языу. Языу төрө кеүек укытыу эшмәкәрлегенә тура килгән гигиеник талаптарзы үтәп, аңлайышлы, бөхтә язырға өйрәтеү. Өйрәнелгән кағизәләргә тап килтереп күсереп языу, әйтеп яздырыу. Тыңланылған һәм ентәкле, һайланма укылған тесты тезеп яза алыу (изложение). Балаларға кызыклы темалар буйынса үззәренең кескәй текстарын төзөтөү.

Языуға карата гигиеник талаптарзы үзләштерәү. Бармактарзың вак моторикаһын һәм кулдарзың хәрәкәт азатлығын үстәрәү. Дәфтәр бите һәм класс тактаһы арауығында дәрәс ориентация оҫталығын үстәрәү, зур һәм бәләкәй язма хәрәфтәрҙе языузы үзләштерәү.

Хәрәфтәрҙе, хәрәфтәр бәйләнешен, ижектәрҙе, һүззәрҙе, һөйләмдәрҙе гигиеник нормаға ярашлы языу. Аңлайышлы һәм ыксым язырға өйрәнеү. Әйтелешә менән язылышы айырылмаған (окшаш) һүззәрҙе һәм һөйләмдәрҙе әйттереп яздырыу (диктант). Тексты дәрәс күсереп языу алымдарын һәм тәртибен өйрәтеү.

Хәүефһез график сараларзың: һүззәр араһында калдырылған буш урын, юлдан юлға күсерәү билдәһенең функцияһын аңлау.

Һүз һәм һөйләм. Һүззе өйрәнеү объекты, анализлау материалы итеп кабул итеү. Һүззәрҙең мәғәнәһен аңлау буйынса күзәтеүзәр ойоштороу. Һүз һәм һөйләмдә айырыу. Һөйләм менән эшләү: һүззәрҙе айырып алыу, уларзың тәртибен үзгәртеү.

Орфография. Дәрәс языу кағизәләре һәм уларзы кулланыу менән танышыу:

- һөйләм башында, яңғызлык исемдәрҙә баш хәрәф;
- һүззәрҙе айырып языу;
- һүззәрҙе ижекләп юлдан юлға дәрәс күсерәү;

- һөйләм азағында тыныш билдәләре.

Системалы курс

- I. Фонетика һәм орфоэпия. Һузынقى һәм тартынقى өндәрзе айырыу. Калын һәм нәзек өндәрзе айырыу, калынлык-нәзеклек буйынса парлы һәм парһыз тартынقى өндәрзе билдәләү. Яңғырау һәм һаңғырау тартынقى өндәрзе айырыу, парлы һәм парһыз яңғырау һәм һаңғырау өндәрзе билдәләү. Өндөң сифат буйынса характеристикаһын билдәләү: һузынقى – тартынقى; калын - нәзек һузынقى, парлы-парһыз яңғырау һәм һаңғырау тартынقى. Һүззәрзәе ижектәргә бүлеү. Башкорт әзәби теле нормаларына ярашлы өндәрзе һәм өндәр бәйләнешен дәрәс әйтеү. Һүззе фонетик тикшерәү.
- II. Графика. Өндәрзе һәм хәрәфтәрзе айырыу. Языуза калынлык-нәзеклекте билдәләү. Тартынقى өндәрзе языуза сингармонизм принцибына таяныу. Хәрәфһез график сараларзы: араһында калдырылған буш урын, юлдан юлға күсерәү билдәһен, абзацты кулланыу. Алфавитты белеү: хәрәфтәрзе дәрәс атау, уларзың тәртибен белеү. Алфавитты һүзлектәр, белешмәләр менән эшләгәндә файзаланыу.
- III. Лексика. Һүзәң лексик һәм грамматик мәғәнәләре. Мәғәнәләрен анықларға кәрәкле һүззәрзе айырып алыу. Бер мәғәнәле һәм күп мәғәнәле, тура һәм күсмә мәғәнәле һүззәр менән таныштырыу.
- IV. Һүз составы (морфемика). Тамырзаш һүззәр төшөнсәһен үзләштерәү. Тамырзаш һүззәр менән бер үк һүзәң төрлө формалары араһындағы айырма. Тамырзаш һүззәрзе һәм синонимдарзы, тамырзаш һүззәр һәм омонимик тамырлы һүззәрзе айырыу. Айырып алына торған бер үк төрлө морфемалы һүззәрзе ялғау, тамырзар, нигез билдәләү. Һүззе составы буйынса тикшерәү.
- V. Морфология. Һүз төркөмдәрә. Һүз төркөмдәрәһен үз паллы һәм ярзамсы төрзәргә бүлеү.

Исем. Телмәрзәге роле, кулланылышы. Яңғызлык исемдәрзе таба белеү. Кем?, нимә? һораузарына яуап булып килгән исемдәрзе айырыу, рус теле менән сағыштырыу. Исемдәрзәң һан менән үзгәреше. Исемдәрзәң килеш менән үгәреше. Килеш һораузары буйынса айырыу. Исемдәргә морфологик анализ.

Сифат. Телмәрзәге әһәмәте һәм кулланылышы. Сифаттың һан һәм килеш менән үзгәреше. Сифатка морфологик анализ.

Алмаш. Алмаш тураһында дөйөм төшөнсә. Зат алмаштары, роле, кулланылышы. Берлектәге һәм күплектәге I, II, III зат алмаштары.

Кылым. Телмәрзәге әһәмәте һәм кулланылышы. Кылымдарзың инфинитив (башланғыс) формаһы. Кылымдың заман менән үзгәреше. Хәзәрге, үткән, киләсәк заман кылымдарының зат һәм һан менән үзгәреше, барлык-юклык формалары. Кылымға морфологик анализ.

Рәүеш. Телмәрзәге әһәмәте һәм кулланылышы. Рәүеш төркөмсәләре.

Ярзамсы һүззәр. уларзың мәғәнәһе, һөйләмдәге роле.

- VI. Синтаксис. Һөйләмдәң, һүзбәйләнештәң, һүзәң айырмаһы. Һөйләү максаты буйынса һөйләмдәрзе хәбәр, һорау, өндәү һөйләмдәргә айырыу. Һөйләмдәң баш киҫәктәрәһен: әйә һәм хәбәрзе табыу. Һөйләмдәң баш һәм әйәрсән киҫәктәрәһен айырыу. Мәғәнәүи һораузар ярзамында һүзбәйләнештәге һәм һөйләмдәге һүззәр араһында бәйләнеш булдырыу. Теркәүесһез һәм *һәм, ә, ләкин* теркәүестәрә менән килгән тиң киҫәкле һөйләмдәрзе табыу һәм үз аллы төзөй белеү. Тиң киҫәкле һөйләмдәрзә һанау интонацияһын кулланыу. Ябай һәм кушма һөйләмдәрзе айырыу.

VII. Орфография һәм пунктуация. Орфографик үткерлек формалаштырыу, һүззәге орфограмманың урынына карап, дәрәс языу ысулын һайлау.

Орфографик һүзлек кулланыу. Дәрәс языу қағизәләрен кулланыу:

- һүззе юлдан юлға күсерәү

- һөйләм башындағы һәм яңғызлык исемдәргә ызыу хәрәфе
- һүз тамырындағы парлы яңғырау һәм һаңғырау тартынжылар
- ь һәм ы айырыу билдәләре
- һөйләм азағында тыныш билдәләре: нөктә, һорау һәм өндәү билдәләре
- тиң киҫәкле һөйләмдәргә тыныш билдәләре.

VIII. Телмәр үстөрөү. Аралашыу ситуацияһын аңлау: һиндәй максат менән, аралашыу кем менән, кайза бара тип үзләштерөү. Үз фекерендә дәлилләп әйтеү.

Аралашыузы алып барыу оҫталығына (һөйләшеүзе башлау, кеүәтләү, кемдендер иғтибарын йәлеп итеү, үзләштерөү һ.б.) өйрәтеү. Укытыу һәм көнкүреш аралашыу ситуацияларында телмәр этикеты нормаларын (сәләмләү, хушлашыу, ғафү үтенөү, үтенес менән мөрәжәғәт итеү) үзләштерөү.

Язма телмәрҙең теүәллеген, дөрөҫлөгөн, байлығын һәм тасуирилығын иҫәпкә алып, үз текстарын төзөү һәм бирелгән текстарҙы якшыртыу; текстарҙа синонимдар һәм антонимдар кулланыу.

Изложение (ентекле тезеп ызыу) һәм иншаларҙың үзенсәлеге менән (билдәләмәһен ятлатмай ғына) таныштырыу: ентекле тезеп ызыу (изложение), инша элементтары кулланып ызылған изложение, хикәйәләү, тасуирлау иншаһы, фекер йөрөтөүгә королған инша.

Укыу предметының төп йөкмәткеһе

1 класс

Кем? Нимә? Кайза? Ниндәй? һорауҙары. һандар. Алфавит. Оо, Ыы, ээ, Әә, Өө, Үү, Кк, Ғғ, һһ, Ҙз, с, ң, Ее-Юю-Яя, Йй өн-хәрәфтәре, Ъ-ь айырыу билдәләре.

2 класс

Һөйләм төзөлөшө. Хәбәр, һорау, өндәү һөйләмдәргә интонация. һандар. Ижек. Баһым. һүзәрҙе юлдан юлға күсерөү. Кылымдарҙың зат ялғауҙары. Башкорт телендә әйәлек мәғәнәһе. К, К, П хәрәфтәренәң Г, Ғ, Б-ғ күсеү оҫрактары.-лы, -ле, -ло, -лө ялғауҙары.Яя, Юю, Ее хәрәфтәренәң ызылыш үзенсәлектәре. Тартынжылыр. һузынжылыр. Ниндәй? Касан? Ни эшләй? һорауҙары. Һөйләмдәң баш киҫәктәре.

3 класс

Телмәр. Һөйләү телмәре. Эске телмәр. Язма телмәр. Текст. Һөйләм киҫәктәре. Бер һәм күп мәғәнәле һүзәр. Тамырҙаш һүзәр. Яһалма һүз. Калын һәм нәзек һузынжылыр. Төп башкорт һүзәре һәм үзләштерелгән һүзәр. Исем һүз төркөмө. Исемдәргәң күплек ялғауҙары.Килештәр. Кылым һүз төркөмө. Кылымдың хәзәрге заман берлек һәм күплек һандары. Кылымдың үткән заман формаһы. Сифат һүз төркөмө. Сифат дәрәжәләре. Әйәлек алмаштары.

4 класс

Телмәр. Телмәр төрҙәре. Һөйләмдәң баш һәм әйәрсән киҫәктәре. Таркау һәи йыйнак һөйләмдәр. һүзбәйләнеш. Бер һәм күп мәғәнәле һүзәр. һүз составы. Яһаусы һәм үзгәртеүсе ялғауҙар. Кушма һүзәр. Исем. Исемдәң әйәлек заты. Исемдәң килеш менән үзгәреше. Сифат. Сифат дәрәжәләре. һан. Әйәлек алмаштары. Зат алмаштары. Кылым. Кылымдың зат, заман, һан формалары.

1.Планируемые результаты освоения учебного предмета

Личностные, метапредметные и предметные результаты в 1 классе

В первом классе *личностными* результатами изучения предмета являются следующие умения:

- осознание роли языка и речи в жизни людей;
- развитие этических чувств, доброжелательности и эмоционально-нравственной отзывчивости, понимания и сопереживания чувствам других людей;
- восприятие башкирского языка как явления национальной культуры; формирование уважительного отношения к истории и культуре башкирского народа;
- умение ценить и принимать следующие базовые ценности: «добро», «Родина», «природа», «семья»;
- уважительное отношение к своей семье, к своим родственникам, любовь к родителям;
- принятие и освоение социальной роли обучающегося, развитие мотивов учебной деятельности и формирование личностного смысла учения;
- развитие навыков сотрудничества со взрослыми и сверстниками в различных социальных ситуациях, умения не создавать конфликтов и находить выходы из спорных ситуаций.

Метапредметными результатами изучения предмета «Родной башкирский язык» является формирование универсальных учебных действий (УУД).

Регулятивные УУД:

- определять и формулировать цель деятельности на уроке с помощью учителя;
- проговаривать последовательность действий на уроке;
- высказывать свое предположение (версию) на основе работы с материалом учебника;
- работать по данному плану.

Познавательные УУД:

- умение работать с материалом учебника; ориентироваться в учебнике: определять умения, которые будут сформированы на основе изучения данного раздела;
- умение работать с дополнительной литературой (словари, интернет, справочники и т.д.);
- отвечать на простые вопросы учителя, находить нужную информацию в учебнике;
- сравнивать предметы, объекты: находить общее и различие;
- группировать предметы, объекты на основе существенных признаков.

Коммуникативные УУД:

- выражать свои мысли в устной и письменной форме (на уровне предложения или небольшого текста);
- владеть диалогической формой речи (спор, беседа), нормами речевого этикета: приветствие, прощание, извинение, благодарность, просьба;
- владеть элементарными формами монологической речи: высказывания на определённую тему, составление собственных текстов по предложенным планам, вопросам;
- умение работать в паре, группе.

Предметными результатами изучения предмета является сформированность следующих умений:

- знание последовательности букв в башкирском алфавите, пользование алфавитом для упорядочивания слов и поиска нужной информации;
- правильное произношение специфические звуки башкирского языка;
- пользование при письме небуквенными графическими средствами: пробелом между словами, знаком переноса, красной строки (абзаца), пунктуационными знаками (в пределах изученного);
- деление слов на слоги, правильная расстановка ударения;
- определение количества букв и звуков в слове;
- правильное написание собственных и нарицательных имен существительных;

- правильное составление словосочетаний и простых предложений;
- правильное расставление пунктуационных знаков конца предложения;
- списывание с печатного образца и написание под диктовку слов и небольших предложений, используя правильные начертания букв и их соединения;
- применение вопросов Что делает? (Ни эшлэй?) Что сделал? (Ни эшлэне?) Какой? (Ниндэй?) Где? (Кайза?) Сколько? (Нисэ?) и умение отвечать на них;
- изучение притяжательных местоимений и правильное применение их в речи;
- составление текста по заданной теме.

Личностные, метапредметные и предметные результаты в 2 классе

Во втором классе личностными результатами изучения предмета «Родной язык» являются следующие умения:

- осознание роли языка в жизни и речи людей;
- эмоциональное «проживание» текста, выражение своих эмоций;
- понимание эмоций других людей, умение сочувствовать, сопереживать;
- умение обращать внимание на особенности устных и письменных высказываний других людей (интонацию, темп, тон речи; выбор слов и знаков препинания: точка или многоточие, точка или восклицательный знак);
- восприятие башкирского языка как явления национальной культуры; формирование уважительного отношения к истории и культуре башкирского народа;
- умение ценить и принимать следующие базовые ценности: «добро», «Родина», «природа», «семья»;
- уважительное отношение к своей семье, к своим родственникам, любовь к родителям.

Метапредметными результатами изучения предмета «Родной язык» является формирование универсальных учебных действий (УУД).

Регулятивные УУД:

- определять и формулировать цели деятельности на уроке с помощью учителя;
- проговаривать последовательности действий на уроке;
- высказывать свое предположение (версию) на основе работы с материалом учебника;
- работать по предложенному учителем плану.

Познавательные УУД:

- работать с материалом учебника; ориентироваться в учебнике: определять умения, которые будут сформированы на основе изучения данного раздела;
- научиться извлекать информацию из различных источников, включая средства массовой информации, компакт-диски учебного назначения, ресурсы Интернета; свободно пользоваться словарями различного типа, справочной литературой;
- овладеть приёмами отбора и систематизации материала на определённую тему.

Коммуникативные УУД:

- участвовать в диалоге; слушать и понимать других, высказывать свою точку зрения на события, поступки;
- оформлять свои мысли в устной и письменной речи с учетом своих учебных и жизненных речевых ситуаций;
- выполняя различные роли в группе, сотрудничать в совместном решении проблемы (задачи).

Предметными результатами изучения курса «Родной язык» является сформированность следующих умений:

- восприятие на слух текстов; понимание речи собеседника;
- правильное определение и произношение звуков в слове, деление слов на слоги, расстановка ударений, правильное определение ударных и безударных слогов;
- деление слова на части для переноса;

- умение производить звукобуквенный анализ слова;
- правильное списывание слов, предложений, текста, самопроверка, сравнение с образцом;
- правильное написание собственных имен существительных;
- устный и письменный перевод с башкирского на русский язык;
- списывание небольшого текста, используя правильные начертания букв и их соединения;
- умение писать ответы на 2-3 вопроса по тексту или картине;
- умение находить из текста описание предмета;
- составление и написание текста по данной теме;
- после подготовки уметь писать диктант обучаемого характера, изложение, сочинение (в размере 2-4 предложений)
- умение различать слова, обозначающие предмет, действие, признак;

Личностные, метапредметные и предметные результаты в 3 классе

В 3 классе *личностными* результатами изучения предмета «Родной язык» являются следующие умения и качества:

- эмоциональность; умение осознавать и определять (называть) свои эмоции;
- эмпатия – умение осознавать и определять эмоции других людей; сочувствовать другим людям, сопереживать;
- чувство прекрасного – умение чувствовать красоту и выразительность речи. Стремиться к совершенствованию собственной речи;
- развивать в себе любовь и уважение к Отечеству, его языку, культуре;
- интерес к письму, к созданию собственных текстов, к письменной форме общения;
- интерес к изучению языка;
- осознание ответственности за произнесенное и написанное слово;
- оценивание жизненных ситуаций и поступков героев художественных текстов с точки зрения общечеловеческих норм;

Метапредметными результатами изучения предмета «Родной язык» является формирование универсальных учебных действий (УУД).

Регулятивные УУД:

- самостоятельно формулировать тему и цель урока;
- составлять план решения учебной проблемы совместно с учителем;
- работать по плану, сверяя свои действия с целью, корректировать свою деятельность;
- в диалоге с учителем вырабатывать критерии оценки и определять степень успешности своей работы и работы других в соответствии с этими критериями.

Познавательные УУД:

- извлекать информацию, представленную в разных формах (сплошной текст; не сплошной текст – иллюстрация, таблица, схема);
- перерабатывать и преобразовывать информацию из одной формы в другую (составлять план, таблицу, схему);
- пользоваться словарями, справочниками;
- осуществлять анализ и синтез;
- устанавливать причинно-следственные связи;
- овладеть приёмами отбора и систематизации материала на определённую тему;
- научиться извлекать информацию из различных источников, включая средства массовой информации, компакт-диски учебного назначения, ресурсы Интернета; свободно пользоваться словарями различного типа, справочной литературой.

Коммуникативные УУД:

- оформлять свои мысли в устной и письменной форме с учётом речевой ситуации;
- адекватно использовать речевые средства для решения различных коммуникативных задач; - владеть монологической и диалогической формами речи;
- высказывать и обосновывать свою точку зрения;
- слушать и слышать других, пытаться принимать иную точку зрения, быть готовым корректировать свою точку зрения;
- договариваться и приходить к общему решению в совместной деятельности.

Предметными результатами изучения курса «Родной язык» в 3 классе является сформированность следующих умений:

- воспринимать на слух тексты в исполнении учителя, учащихся;
- производить звукобуквенный анализ слов;
- определять виды предложения по цели высказывания и интонации, правильно произносить предложения с восклицательной и невосклицательной интонацией, с интонацией перечисления;
- осознать важность орфографически грамотного письма и роль знаков препинания в письменном общении;
- списывать и писать по памяти небольшие предложения;
- писать ответ на вопросы по тексту, наблюдениям, экскурсии;
- написать краткое содержание текста из 3-6 предложений;
- переводить с одного языка на другой;
- писать маленькие сочинения и изложения обучаемого характера;
- различать в предложении главные и второстепенные члены, освоить слова с прямым и косвенным значением,
- освоить темы "Имя существительное", "Единственное и множественное число имен существительных", "Склонение имен существительных", " Глагол", "Изменение глаголов по лицам и числам", "Прошедшее, настоящее, будущее время глаголов", "Имя прилагательное и степени сравнения имен прилагательных", "Личные местоимения".

Личностные, метапредметные и предметные результаты в 4 классе

В 4 классе *личностными* результатами изучения предмета «Родной язык» являются следующие умения и качества:

- эмоциональность; умение осознать и определять (называть) свои эмоции;
- эмпатия – умение осознают и определять эмоции других людей; сочувствовать другим людям, сопереживать;
- чувство прекрасного – умение чувствовать красоту и выразительность речи; стремиться к совершенствованию собственной речи;
- формирование чувства гордости за свою Родину; осознание своей этнической и национальной принадлежности, формирование ценностей многонационального российского общества;
- ценить и принимать следующие базовые ценности: «добро», «Родина», «природа», «семья», «мир», «настоящий друг», «справедливость», «желание понимать друг друга», «понимать позицию другого»;
- уважение к своему народу, к другим народам, терпимость к обычаям и традициям других народов;
- оценка жизненных ситуаций и поступков героев художественных текстов с точки зрения общечеловеческих норм, нравственных и этических ценностей, ценностей гражданина России;
- осознание ответственности за произнесенное и написанное слово.

Метапредметными результатами изучения предмета «Родной язык» является формирование универсальных учебных действий (УУД).

Регулятивные УУД:

- способность определять цели предстоящей учебной деятельности, последовательность действий, оценивать достигнутые результаты и адекватно формулировать их в устной и письменной форме;
- принимать и сохранять в памяти цели и задачи учебной деятельности; в сотрудничестве с учителем находить средства их осуществления и ставить новые учебные задачи; проявлять познавательную инициативу в учебном сотрудничестве;
- учитывать выделенные учителем ориентиры действия в новом учебном материале (в сотрудничестве с учителем, одноклассниками);
- планировать, контролировать и оценивать учебные действия в соответствии с поставленной задачей и условиями её реализации; определять наиболее эффективные способы достижения результата;
- выполнять действия по намеченному плану, а также по инструкциям, содержащимся в источниках информации (в заданиях учебника, в справочном материале учебника — в памятках); учитывать правило (алгоритм) в планировании и контроле способа решения;
- осуществлять итоговый и пошаговый контроль по результату, адекватно оценивать правильность выполнения действия и вносить необходимые коррективы в исполнение действия как по ходу его реализации, так и в конце действия;
- выполнять учебные действия в устной, письменной речи, во внутреннем плане;
- адекватно воспринимать оценку своей работы учителями, товарищами, другими лицами;
- понимать причины успеха/неуспеха учебной деятельности и способности конструктивно действовать даже в ситуациях неуспеха.

Познавательные УУД:

- использовать язык с целью поиска необходимой информации в различных источниках для выполнения учебных заданий (учебная, дополнительная литература, использование ресурсов библиотек и сети Интернет); пользоваться словарями и справочниками различных типов;
- записывать, фиксировать информацию с помощью инструментов информационных и коммуникационных технологий (далее – ИКТ);
- ориентироваться на разнообразие способов решения учебных задач, осуществлять выбор наиболее эффективных в зависимости от конкретной языковой или речевой задачи;
- использовать знаково-символические средства (в том числе модели, схемы, таблицы) представления информации для создания моделей изучаемых единиц языка, преобразовывать модели и схемы для решения учебных, практических и лингвистических задач;
- владеть навыками смыслового чтения текстов различных стилей и жанров в соответствии с конкретными целями и задачами; извлекать необходимую информацию из текста художественного или познавательного, анализировать и оценивать содержание, языковые особенности и структуру текста; передавать устно или письменно содержание текста;
- осознанно и произвольно строить речевое высказывание в соответствии с задачами коммуникации и составлять тексты в устной и письменной формах; выступать перед аудиторией одноклассников с небольшими сообщениями, используя аудио-, видео- и графическое сопровождение;
- осуществлять логические действия сравнения, анализа, синтеза, обобщения, классификации по родо-видовым признакам, улавливать аналогии и причинно-следственные связи, строить рассуждение, подводить факты языка под понятие на основе выделения комплекса существенных признаков и их синтеза.

Коммуникативные УУД:

- способность свободно, правильно излагать свои мысли в устной и письменной форме;
- ориентироваться в целях, задачах, средствах и условиях общения;
- понимать необходимость ориентироваться на позицию собеседника в общении, учитывать различные мнения и координировать различные позиции в сотрудничестве с целью успешного участия в диалоге;
- строить понятные для собеседника высказывания; проявлять доброжелательное отношение к собеседнику; осуществлять взаимный контроль в совместной деятельности, адекватно оценивать собственное поведение и поведение окружающих;
- признавать возможность существования различных точек зрения и права каждого иметь свою; излагать своё мнение и аргументировать свою точку зрения и оценку событий;
- стремиться к более точному выражению собственного мнения и позиции;
- задавать вопросы, необходимые для организации собственной деятельности и сотрудничества с собеседником;
- выбирать адекватные языковые средства для успешного решения коммуникативных задач (диалог, устные монологические высказывания, письменные тексты) с учётом особенностей разных видов речи, ситуаций общения;
- строить монологическое высказывание с учётом ситуации общения и конкретной речевой задачи, выбирая соответствующие языковые средства, соблюдая нормы литературного языка и нормы «хорошей» речи (ясность, точность, содержательность, последовательность выражения мысли и др.);
- активно использовать речевые средства и средства ИКТ для решения коммуникативных и познавательных задач;
- применять приобретённые коммуникативные умения в практике свободного общения;
- умение воспроизводить прослушанный или прочитанный текст с разной степенью свёрнутости;
- соблюдение в практике речевого общения основных орфоэпических, лексических, грамматических норм башкирского языка; соблюдение основных правил орфографии и пунктуации в процессе письменного общения;
- умение выступать перед аудиторией сверстников с небольшими сообщениями, докладами;
- применение приобретённых знаний, умений и навыков в повседневной жизни; способность использовать родной язык как средство получения знаний по другим учебным предметам, применять полученные знания, умения и навыки анализа языковых явлений на межпредметном уровне (на уроках иностранного языка, литературы и т. д.);
- коммуникативно целесообразное взаимодействие с окружающими людьми в процессе речевого общения, совместного выполнения каких-либо задач, участия в спорах, обсуждениях; овладение национально-культурными нормами речевого поведения в различных ситуациях формального и неформального межличностного и межкультурного общения

Предметными результатами изучения курса «Родной язык» в 4 классе является сформированность следующих умений:

- освоение первоначальных научных представлений об основных понятиях и правилах из области фонетики, графики, лексики, морфемики, морфологии, синтаксиса, орфографии (в объёме изучаемого курса), понимание взаимосвязи и взаимозависимости между разными сторонами языка;

- овладение учебными действиями с языковыми единицами: находить, опознавать, характеризовать, сравнивать, классифицировать основные единицы языка (звуки, буквы, слова, предложения), конструировать из этих единиц единицы более высокого уровня (слова, словосочетания, предложения, тексты), использовать эти действия для решения познавательных, практических и коммуникативных задач (в объёме изучаемого курса);
- овладение основами грамотного письма: основными орфографическими и пунктуационными умениями (в объёме изучаемого курса), умениями применять правила орфографии и правила постановки знаков препинания при записи собственных и предложенных текстов, умение проверять написанное;
- практическое овладение формой диалогической речи; овладение умениями ведения разговора (начать, поддержать, закончить разговор, привлечь внимание и др.);
- использование нормы речевого этикета в ситуациях учебного и бытового общения (приветствие, прощание, извинение, благодарность, обращение с просьбой);
- владение монологической формой речи; умение под руководством учителя строить монологическое высказывание на определённую тему с использованием разных типов речи (описание, повествование, рассуждение);
- умение работать с текстом: определять тему и главную мысль текста, самостоятельно озаглавливать текст по его теме или главной мысли, выделять части текста (корректировать порядок предложений и частей текста), составлять план к заданным текстам;
- письменно (после коллективной подготовки) подробно или выборочно передавать содержание повествовательного текста, предъявленного на основе зрительного и слухового восприятия, сохраняя основные особенности текста-образца; грамотно записывать текст; соблюдать требование каллиграфии при письме;
- умение составлять тексты повествовательного и описательного характера на основе разных источников (по наблюдению, по сюжетному рисунку, по репродукциям картин художников, по заданной теме и плану, опорным словам, на свободную тему, по пословице или поговорке, творческому воображению и др.);
- умение проверять правильность своей письменной речи, исправлять допущенные орфографические и пунктуационные ошибки; улучшать написанное: добавлять и убирать элементы содержания, заменять слова на более точные и выразительные;
- произносить звуки речи в соответствии с нормами языка;
- различать звуки и буквы; характеризовать звуки башкирского языка: гласные ударные — безударные, мягкие, твердые; согласные глухие — звонкие, парные - непарные звонкие и глухие; группировать звуки по заданному основанию;
- знать последовательность букв в башкирском алфавите, пользоваться алфавитом для упорядочивания слов и поиска нужной информации;
- пользоваться при письме небуквенными графическими средствами: пробелом между словами, знаком переноса, красной строки (абзаца), пунктуационными знаками (в пределах изученного);
- определять значение слова по тексту или уточнять с помощью толкового словаря, Интернета и др.;
- распознавать среди предложенных слов синонимы, антонимы, омонимы, фразеологизмы; подбирать к предложенным словам антонимы и синонимы;
- выбирать слова из ряда предложенных для успешного решения коммуникативных задач;
- подбирать синонимы для устранения повторов в тексте;
- определять принадлежность слова к определённой части речи по комплексу освоенных признаков; классифицировать слова по частям речи;
- пользоваться словами разных частей речи и их формами в собственных речевых высказываниях;

- различать предложение, словосочетание и слово;
- составлять из заданных слов словосочетания, учитывая их связь по смыслу и по форме;
- выделять из потока речи предложения, оформлять их границы.

2. Содержание учебного предмета

Аудирование. Адекватное восприятие речи. Умение задавать вопросы по содержанию.

Понимать речь учителя и одноклассников. Понимать условия заданий.

Говорение. Владеть нормами этикета в процессе обучения и в повседневной жизни (приветствовать, прощаться, извиняться, благодарить, обращаться с просьбой).

Произносить речь с соответствующей интонацией.

Письмо. Уметь списывать из текста слова, словосочетания и предложения; подписывать поздравительные открытки

Обучение писать понятно, ровно и красиво. Обучение письму под диктовку.

Развитие мелкой моторики пальцев и свободу движения пальцев. Писать буквы, связки букв, слоги, слова и предложения в соответствии с гигиеническими нормами. Научиться писать понятно.

Понять функции безопасных графических средств как свободное место между словами, знака переноса слова из одной строки на другую.

Слово и предложение. Воспринимать слово как объект изучения, материал для анализа.

Работа с предложением: выбирать слова, менять их местами.

Системный курс

Фонетика и орфоэпия. Слышать и правильно произносить специфические звуки башкирского языка. Основные орфоэпические нормы. Ударение. Виды предложений по интонации. Отличать гласные и согласные звуки. Отличать мягкие и твердые гласные. Звонкие и глухие согласные. Определение характера звука: гласный – согласный; твердый - мягкий гласный, парный-непарный звонкий и глухой согласный. Деление слов на слоги.

Графика. Опирается на принцип сингармонизма при письме согласных букв. Знать алфавит: называть буквы и звуки верно, знать их порядок.

Лексика. Изучение лексических единиц. Словообразование.

Морфология. Части речи. Деление частей речи на самостоятельные и служебные.

Синтаксис. Повествовательные, вопросительные и побудительные предложения.

Порядок слов в предложении.

Орфография и пунктуация. Алфавит башкирского языка. Соединения звуков йы, йе, йө, йү, йә. Правила чтения. Основные орфографические правила.

- заглавная буква в начале предложения, в именах собственных;

- перенос слов;

- знаки препинания в конце предложения.

Развитие речи. Умение вести беседу. Знакомство с письмом и поздравлениями.

Состав слова (морфемика). Однокоренные слова. Анализ слова по составу.

Морфология. Части речи. Самостоятельные и служебные части речи.

Имя существительное. Роль в речи, применение. Имена собственные. Изменение существительных по числам, падежам. Категория принадлежности существительных.

Имя прилагательное. Роль в речи, применение.

Местоимение. Личные местоимения. Притяжательные местоимения.

Глагол. Инфинитив (начальная) форма. Спряжение глаголов по лицам. Категория времени.

Наречие. Служебные слова.

Синтаксис. Предложение, словосочетание, слово. Типы предложений по интонации.

Главные члены предложения: подлежащее и сказуемое. Второстепенные члены предложения: определение, дополнение, обстоятельство.

- Орфография и пунктуация. Формирование грамотности. Правила правописания:
- перенос слов;
 - ь и ы разделительные знаки
 - знаки препинания в конце предложения
 - знаки препинания в однородных предложениях.
- Составление текстов.

1 класс

Вопросы Кто? Что? Где? Какой? Числительные. Алфавит. Звуки буквы Оо, Ыы, ээ, Ээ, Оө, Уу, Кк, Ғғ, Һһ, Җҗ, Ҙ, ң, Ее-Юю-Яя, Йй, разделительныеЪ-Ь.

2 класс

Состав предложения. Интонация в вопросительных, повествовательных и побудительных предложениях. Числительные. Слог. Ударение. Перенос слов. Личные окончания глаголов. Категория принадлежности. Случаи перехода букв К, К, П вГ, Ғ, Б. Окончания -лы, -ле, -ло, -лө. Особенности правописания букв Яя, Юю, Ее. Согласные. Гласные. Вопросы Какой? Когда? Что делает? Главные члены предложения.

3 класс

Речь. Типы речи. Текст. Члены предложения. Однозначные и многозначные слова. Однокоренные слова. Составное слово. Твердые и мягкие гласные. Основные и взаимствованные слова. Имя существительное. Окончания множественного числа существительных Падежи. Глагол. Изменение глаголов по лицам. Прошедшее время. Имя прилагательное. Степени сравнения прилагательных. Местоимения.

4 класс

Речь. Типы речи. Главные и второстепенные члены предложения. Распространенные и нераспространенные предложения. Словосочетание. Однозначные и многозначные слова. Состав слова. Сложные слова. Имя существительное. Категория принадлежности. Склонение существительных по падежам. Имя прилагательное. Степени сравнения. Имя числительное. Личные местоимения. Глагол. Спряжение глаголов по лицам, времени и числу.